

Madencilik Faaliyetlerinde Kümülatif Etki Değerlendirme

Betül Yazıcı
Çevre Mühendisi
Mitto Consultancy

Kümülatif Etki Değerlendirmesi, doğada insan faaliyetleri sonucunda oluşan, dolaylı olarak etkileşim kuran, çevreye olabilecek etkileri ve önlemleri belirlemek amacıyla bilimsel yaklaşımlarla uygulanan değerlendirme yöntemidir. Bu yöntemde risklerin ve etkilerin tanımlanması sırasında mevcut, planlanmakta veya makul olarak tanımlanmış olan diğer faaliyetlerin, proje tarafından kullanılan veya projeden doğrudan etkilenen alanlar veya kaynaklar üzerinde eklenerek artan değişimlerden kaynaklanan etkilerdir. Kendi başına bir projenin etkileri kabul edilebilir seviyede olsa bile, o projenin bölgesel olarak diğer projelerin etkileriyle birleşmesi durumunda oluşturabileceği "kümülatif etki" yaratma potansiyeli göz ardı edilmemelidir.

1970 yılında ABD’de ve 1973 yılında Kanada’da Çevre Kanunları ile kümülatif etki değerlendirme uygulanmaya alınmıştır. 1990’lı yılların sonu itibari ile başta ABD’de ve Kanada’da olmak üzere ÇED raporlarında kümülatif etkilerin değerlendirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Ülkemizde ise ÇED Yönetmeliği ilk kez Ağustos 1983’te 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 10. maddesiyle çevre mevzuatına dahil edilmiş ve şimdiye kadar 22 kez revizyona uğramıştır. 03.10.2013 tarih ve 28784 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ÇED Yönetmeliği Ek-III’te verilen Genel ÇED formatında kümülatif etkiler başlığında yer almıştır.

Kümülatif etkilerin hem değerlendirilmesi hem de yönetilmesi bakımından temel kavramlar arasında eşik değerler de yer almaktadır. Çevre ve insan sağlığını etkileyen kirlenmeler genellikle bir düzenlemeye tabii tutulmaktadır. Bu nedenle eşik değerler yönetmeliklerde tanımlanmakta veya kılavuzlarda

Betül Yazıcı

yer almaktadır. Bu durumda emisyon değerleri ve deşarj standartları önemli yer tutmaktadır. Uygulamada eşik değerler altında olduğu bilinen bir etkinin, izleme programı oluşturularak etkinin incelenmesi esasına gidilmesi gerekmektedir. MİTTO, kazanmış olduğu tecrübeler ile projelerde bu

eşik değerler için IFC Kılavuzu ve EBRD gibi kuruluşların standartlarından yararlanmaktadır.

Kümülatif etkiler, madencilik faaliyetleri kapsamında ÇED sürecinden farklı olarak düşünülmemelidir. Tüm aşamalarıyla ÇED raporunun ayrılmaz bir parçasıdır. ÇED raporunda kabul edilebilir olarak değerlendirilebilse de etki alanı işletme öncesi, işletme sırası ve kapatma sonrası da dahil olmak üzere projenin tüm aşamalarında çevreye olumlu veya olumsuz etkilerinin, bu projenin etkilerinin diğer faaliyetlerin neden olduğu etkilerle karşılıklı etkileşime girerek kümülatif etkiler yaratma potansiyelinin de göz önünde bulundurulması sebebiyle ayrıntılı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak farklı tür etkiler için farklı çevresel bileşenler (fiziksel, biyolojik, sosyal) üzerindeki etki alanları farklı olabilmektedir. Bununla birlikte madencilik faaliyetlerinde kümülatif etkiler sadece madencilik projeleri değil, diğer arazi kullanım faaliyetlerinin (ENH, yol çalışmaları, kurulmuş ya da kurulacak olan sanayi tesisleri vb.) etkileri ile aynı şekilde etkilenerek meydana gelmesinden kaynaklı olarak hava, gürültü, yer altı ve yüzey suyu miktarı ve kalitesi, su kaynakları, toprak ve arazi durumu, yaban hayatı ve kaynak kullanımları da incelenerek, her bileşen için yerel ve bölgesel çalışma alanları belirlenerek kümülatif etki değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Madencilik faaliyetleri kapsamında yollar, şantiyeler, kırma eleme tesisleri, elektrik iletim hatları, atık depolama sahaları, ocaklar ve tesisler de dahil olmak üzere, bölgede var olan koşullar veya mevcut proje faaliyetlerinin makul olarak öngörülebilir etkileri; inşaat, işletme ve kapatma dönemleri sonrasında da etki alanı içerisinde olacak şekilde değerlendirilmelidir.

MİTTO olarak madencilik faaliyetlerinde kümülatif etki değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilirken projeden, hali hazırda devam eden yatırımlar, planlanan yatırımlar ile makul öngörülebilir gelecekteki yatırımlar göz önüne alınarak planlanan faaliyetin ne kadar geniş bir alanda değerlendirileceğini, bu değerlendirmenin kapsayacağı zaman diliminin ne kadar olacağını ve eylemler arasındaki etkileşimin uygulamada nasıl bir yol izleneceğini belirlemek amacıyla köklü ve güçlü bir firma olarak misyonumuzu yerine getirmekteyiz. Kümülatif etki değerlendirmesinin kilit noktası olan kabul edilebilir değişimin sınırlarına göre sürdürülebilir madencilik adına dünya uygulamalarını yakinen takip eden MİTTO, kümülatif etki değerlendirme sonucunda, etkilere yönelik azaltım önlemleri geliştirmekte ve izleme programları ile de desteklemektedir. Böylelikle yatırımcıların çevre ve insan sağlığını ön plana aldığı ülkemiz mevzuatı gereği kredilendirme süreçlerini doğru ve etkin bir şekilde tamamlamasını sağlamaktadır. ● mitto.com.tr